

60. *Salix elaeagnos* Scop. — Wierzba siwa

Zasięg *S. elaeagnos* związany jest niemal wyłącznie z kontynentem europejskim, a zwłaszcza z jego południowymi rejonami. Północna granica występowania tego gatunku biegnie przez Pireneje, południową Francję i północne podnóża Alp. Granicę wschodnią zasięgu wyznaczają w przybliżeniu Karpaty oraz zachodnie wybrzeża Morza Czarnego. Poza Europą wierzba siwa rośnie tylko w północnej Turcji oraz na nielicznych stanowiskach w północno-zachodniej Afryce — góry El-Rif i Atlas.

Sądząc z charakteru zasięgu i zagęszczenia stanowisk *S. elaeagnos* jest gatunkiem górskim, najczęściej jednak rośnie w niższych pasmach gór lub u ich podnóży, a w południowych rejonach swego zasięgu schodzi niemal do poziomu morza. Najwyżej położone stanowiska znane są z wysokości około 2000 m n.p.m. — Góry Atlas (Maire, 1961, Flore de l'Afrique du Nord 7). W Turcji *S. elaeagnos* dochodzi do około 1900 m (Skvortsov, 1968, Ivy SSSR), w Alpach do 1850 m (Hermann, 1956, Flora von Nord- und Mitteleuropa), w Karpatach po około 1200 m n.p.m. (Pawłowski, 1956, Flora Tatr 1; Skvortsov l.c.).

Zasięg *S. elaeagnos* opracowany był przez T. Schmuckera (1942, Silvae Orbis 4), H. Meusela, E. Jäger i E. Weinerta (1965, Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora), A. Skvortsova (l.c.), a ostatnio przez J. Jalasa i J. Suominena (1976, Atlas Florae Europaeae 3).

W Polsce wierzba siwa rośnie przede wszystkim w Karpatach oraz u podnóża tych gór, począwszy od Beskidu Śląskiego na zachodzie po Beskid Sądecki na wschodzie. Naturalne stanowiska tej wierzby nie przekraczają prawdopodobnie 50° szer. geogr. półn. Z rejonów położonych na północ od tego równoleżnika podawano w literaturze wiele stanowisk, lecz większość z nich posiada przypuszczalnie antropogeniczny charakter. Do takich należą niewątpliwie stanowiska z Lubelskiego (Fijałkowski, 1963, Fragm. Flor. et Geobot. 9, 2) i z Zielonogórskiego (Decker, 1911, Verhandl. bot. Ver. Brandenburg 53) i inne.

Większość stanowisk w naszym kraju przypada na rejony położone pomiędzy 300 - 1000 m n.p.m. Do najwyższych — 1080 m n.p.m. należą stanowiska z Babiej Góry i Gorców (Pawłowski, 1972, w Szata roślinna Polski 1; Kornaś 1957, Monogr. Bot. 5). Nie jest dokładnie znane maksimum wysokościowe *S. elaeagnos* w polskiej części Tatr, prawdopodobnie jednak gatunek ten nie sięga tu wiele wyżej ponad 1000 m n.p.m.

W ramach swego zasięgu w naszym kraju *S. elaeagnos* jest gatunkiem dość pospolitym. Najczęściej rośnie w dolinach rzek górskich i potoków na wilgotnych zboczach, w wąwozach, w szczelinach skał itp. Zbiorowiska z dość licznym udziałem tej wierzby występują zwykle na żwirowiskach nadrzecznych. Razem z *Salix purpurea* i *Myricaria germanica* należy ona do roślin pionierskich zasiedlających niszczone powodziami brzegi górskich rzek i potoków (Zarzycki, 1956, Fragm. Flor. et Geobot. 2, 2) — jest gatunkiem charakterystycznym dla zbiorowisk z rzędu *Myricarietalia* (Medwecka-Kornaś i inni, 1972, w Szata roślinna Polski 1).

Rozmieszczenie *S. elaeagnos* w Polsce nie było dotychczas opracowane. Opublikowano jedynie lokalne mapki rozmieszczenia tego gatunku w Gorcach (Kornaś, 1955, Monogr. Bot. 3) oraz na Policy (Stuchlikowa, Stuchlik, 1962, Fragm. Flor. et Geobot. 8, 3).

The range of *S. elaeagnos* is associated almost exclusively with the European continent and particularly with its southern regions. The northern limit of its occurrence runs through the Pyrenees, southern France and northern feet of the Alps. The eastern limit of the range is more or less along the Carpathians

and the western shore of the Black Sea. Beyond Europe this willow grows only in northern Turkey and on infrequent stands in north-west Africa, the mountains of El-Rif and the Atlas.

Judging from the nature of the range and the agglomeration of stands *S. elaeagnos* is a mountain species, most frequently however it grows in the lower ranges of mountains or at their feet, and in the southern regions of its occurrence almost on the sea coast. The most elevated stands are to be found at 2000 m in the Atlas Mts. (Maire, 1961, Flore de l'Afrique du Nord 7). In Turkey *S. elaeagnos* attains about 1900 m (Skvortsov, 1968, Ivy SSSR), in the Alps 1850 m (Hermann, 1956, Flora von Nord und Mitteleuropa), and in the Carpathians it grows up to about 1200 m (Pawłowski, 1956, Flora Tatr 1; Skvortsov l.c.).

The range of *S. elaeagnos* has been described by T. Schmucker (1942, Silvae Orbis 4), H. Meusel, E. Jäger and E. Weinert (1965, Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora), A. Skvortsov (l.c.) and recently by J. Jalas and J. Suominen (1976, Atlas Florae Europaeae 3).

In Poland *S. elaeagnos* grows primarily in the Carpathians and at the feet of these mountains, starting from the Silesian Beskid in the west to the Sądecki Beskid in the east. Natural stands of this willow probably do not surpass 50° Latitude N. In the regions north of this parallel many stands have been reported in the literature, however most of these are most probably of antropogenic nature. Among these one has to include most definitively the stands from the Lublin region (Fijałkowski, 1963, Fragm. Flor. et Geobot. 9, 2) from the Zielona Góra region (Decker, 1911, Verhandl. bot. Ver. Brandenburg 53) and others.

Most of the stands in our country lie between 300 and 1000 m. The most elevated ones are the ones at 1080 m on Babia Góra and in the Gorce (Pawłowski, 1972, in Szata roślinna Polski 1; Kornaś, 1957, Monogr. Bot. 5). The elevational maximum of *S. elaeagnos* in the Polish Tatras is unknown, most probably however the species does not attain here elevations much beyond 1000 m.

Within its range in our country *S. elaeagnos* is a quite common species. Most commonly it grows in the valleys of mountain rivers and streams, on moist slopes, in gorges, in rock ravines etc. Communities with a considerable participation of this willow occur usually on riverside gravels. Together with *Salix purpurea* and *Myricaria germanica*, it belongs to pioneer species inhabiting banks of mountain rivers and streams frequently damaged by floods (Zarzycki, 1956, Fragm. Flor. et Geobot. 2,2). It is a species characteristic for communities of the order *Myricarietalia* (Medwecka-Kornaś et al. 1972, in Szata Roślinna Polski 1).

The distribution of *S. elaeagnos* in Poland has not been described before. Only local maps of distribution of this species in the Gorce (Kornaś, 1955, Monogr. Bot. 3) and on the Polica Range (Stuchlikowa, Stuchlik, 1962, Fragm. Flor. et Geobot. 8, 3) have been published.

Ареал вида приурочен почти целиком к Европейскому континенту, а именно к его южным районам. Северная граница распространения ивы лоховой проходит через Пиренеи, южную Францию и северные подножья Альп. Восточную границу обозначают приблизительно Карпаты и западное побережье Черного моря. За пределами Европы вид встречается только в северной Турции и на немногочисленных местонахождениях в северо-западной Африке, на горах Эль-Риф и Атлас.

Если судить по характеру ареала и концентрации местонахождений, *S. elaeagnos* является горным видом, но чаще всего он растет, однако, на нижних ярусах гор и у их подножий, а в южных районах своего ареала спускается почти до уровня моря. Самые высокие местонахождения зарегистрированы примерно на 2000 м над ур.м. в горах Атласа (Maire, 1961, Flore de l'Afrique du Nord 7). В Турции вид поднимается приблизительно до 1900 м (Скворцов, 1968, Ивы СССР), в Альпах — до 1850 м (Hermann, 1956, Flora von Nord- und Mitteleuropa), в Карпатах ориентировочно до 1200 м (Pawłowski, 1956, Flora Tatr, 1; Скворцов, цит. соч.).

Ареал ивы лоховой обрабатывался несколько раз (Schmucker, 1942, Silvae Orbis, 4; Meusel, Jäger, Weinert, 1965, Vergleichende Chorologie der zentraleuropäischen Flora; Скворцов, цит. соч.; Jalas, Suominen, 1976, Atlas Florae Europaeae, 3).

В Польше *S. elaeagnos* растет прежде всего на Карпатах и у их подножья, начиная от Бескида Силез-

ского на западе и до Бескида Сондецкого на востоке. Естественные местонахождения вида, по-видимому, не заходят за 50° с.ш. Из районов, расположенных севернее этой широты, в литературе указывается много местонахождений, но большинство из них, вероятно, носит антропогенный характер. К ним бесспорно относятся местонахождения в Люблинском (Fijałkowski, 1963, *Fragm. Flor. et Geobot.*, 9, 2) и в Зеленогурском (Decker, 1911, *Verhandl. bot. Ver. Brandenburg*, 53) воеводствах и другие.

Большинство местонахождений в нашей стране расположено в районах между 300 и 1000 м над ур.м. Самые высокие находятся на Бабьей Гуре и на Горцах (Pawłowski, 1972, in: *Szata roślinna Polski*, 1; Kornaś, 1957, *Monogr. Bot.*, 5). Точно неизвестны максимальные высоты *S. elaeagnos* в польской части Татр, но вероятно она не поднимается выше 1000 м.

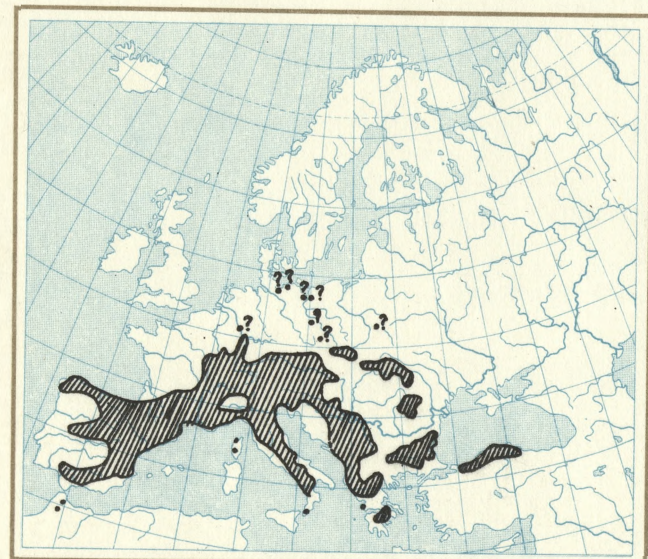
В пределах своего ареала вид этот является довольно обычным. Чаще всего он растет на влажных склонах, в ущельях, по расщелинам скал и т.п. Сообщества с довольно большим участием этой ивы представлены обычно на приречных россыпях гравия. Вместе с *Salix purpurea* и *Myricaria germanica* она относится к пионерным видам, заселяющим берега горных рек и потоков, разрушаемых наводнениями (Zarzycki, 1956, *Fragm. Flor. et Geobot.*, 2, 2) и является характерным видом для сообществ порядка *Myricarietalia* (Medwecka-Kornaś i inni, 1972, in: *Szata roślinna Polski*, 1).

Размещение *S. elaeagnos* в Польше до сих пор не обрабатывалось. Имелись только локальные карты размещения этого вида в Горцах (Kornaś, 1955, *Monogr. Bot.*, 3) и на Полицы (Stuchlikowa, Stuchlik, 1962, *Fragm. Flor. et Geobot.* 8, 3).

STANOWISKA — LOCALITIES — МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ

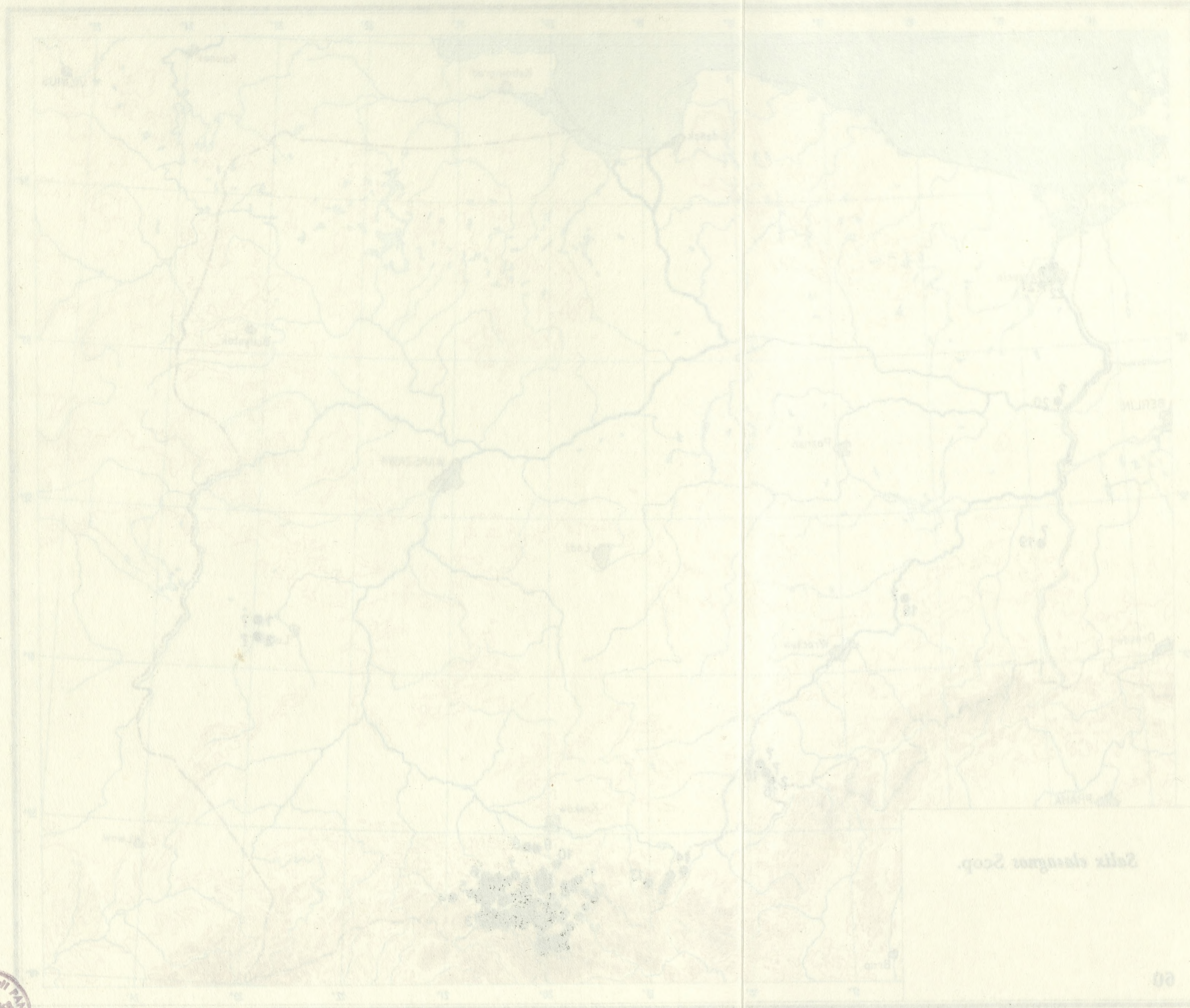
1. Ciechanki koło Łęcznej (Fijałkowski, 1963, *Fragm. Flor. et Geobot.* 9, 2)?
2. Milejów koło Jaszczowa, brzeg Wieprza (Fijałkowski, l.c.)?
3. Beskid Sąddecki, dolina Wielkiej Roztoki, nad potokiem (Browicz, Strauss, 1955)!
4. Nad Białą koło Grybowa (Krupa, 1886, *Spraw. Kom. Fizj.* 20, 2).
5. W dolinie rzeki Kamionki w Sąddeckiem, na północny-wschód od Malej Góry (Pawłowski, 1920)!
6. Świdnik (Towpasz, 1975, *Monogr. Bot.* 47).
7. Tymbark, przy ujściu Słopnicy do Łososiny, 390 m (Towpasz, 1968)!
8. Osieczany koło Myślenic, żwirowiska nad Rabą (Ralska, 1956)!
9. Nad Rabą koło Winiar (Krupa, 1882, *Spraw. Kom. Fizj.* 16, 2).
10. Stróża, nad Rabą (Taciak, Pałkowska, 1972)!
11. Maków Podhalański (Zarzycki, 1956, *Fragm. Flor. et Geobot.* 2, 1).
12. Babia Góra (Pawłowski, 1972, *Szata Roślinna Polski*, 2).
13. Szczyrk (Kolbenheyer, 1872, *Spraw. Kom. Fizj.* 6, 2).
14. Koło Cieszyńska, brzeg Wisły (Wimmer, Krause)!
15. Raclawice (Szotkowski, 1972, *Zeszyty Przyrodnicze, Opole*, 12)?
16. Mochów, Głogówek, Dzierżysławice (Szotkowski, l.c.)?
17. Kierpień (Szotkowski, l.c.)?
18. Dąbrowa Dolna (Głowacki, 1965, *Zeszyty Przyrodnicze, Opole*, 5)?
19. Lubsko (Decker, 1911, *Verhandl. bot. Ver. Brandenburg* 53)?
20. Dąbroszyn (Decker, l.c.)?
21. Śmierdnica — łąki pod Osetnem (Celiński, 1964, *Prace Kom. Biol. PTPN* 29, 2)?
22. Podjuchy (Celiński, l.c.)?

Salix elaeagnos Scop.

60

Salix elaeagnus Scop.

60

